

VAR RÄDD OM SKÄRGÅRDEN!

Stockholms skärgård är ungefär 2 miljoner år gammal och består av ca 24 000 öar, kobbar och skär. Landhöjningen är 30 - 40 centimeter per hundra år, så det blir mer skärgård för var dag.

Men det finns bara en Stockholms skärgård i världen, den är känslig och den ska vi vara rädda om. Ta hand om ditt skräp och respektera att det ofta är ont om dricksvatten i skärgården. Elda aldrig på klippställarna, respektera eldningsförbud och undvik engångsgrillar. Tänk på att det ofta är torrt i markerna i skärgården – och långt till brandkåren.

Du får vara nästan överallt i naturen, men inte för nära boningshus. Vill du tälta längre tid än en natt måste du fråga den som äger marken. För mer information om allemansrätten se www.naturvardsverket.se

När du vistas i ett naturreservat gäller specifika och platsunika regler, exempelvis kring tältning och eldning. Mer information hittar du på www.skargardstiftelsen.se

Denna folder har tagits fram i samarbete med representanter på Möja.

Redaktör: Anna Gabriellsson, Liza Lövéen.
Tryck: Åtta.45 Ljungby
Foto: Korrong och Most Photos.
Copyright 2021 © Värmdö kommun.

Kommunikationer

Båt från Strömkajen tar ca 3-4 timmar. Det går också att åka buss 434 från Slussen till Sollenkroka och därifrån båt, restid ca 2,5 timme, varav båt drygt 1 timme. I Sollenkroka finns parkeringsmöjlighet och under högsäsong är det bra att vara ute i god tid för att få en plats. På själva Möja finns möjlighet att hyra cykel, kajak eller båttaxi.

Att bo

STF Möja vandrarhem i Berg har öppet året runt och Möja värdshus i Berg erbjuder både mat och rum inkl. frukost. Möja Gästhem i Löka erbjuder boende från norr till söder, några är öppna året om och flera öbor hyr ut stugor och hus. Det finns ingen officiell campingplats, men ön har stora skogsområden och vid Dansbanan är det nära till Mójahallen som erbjuder dusch och wc.

Att äta och handla

I Långvik finns café/restaurang och matbutik under sommaren. I Ramsmora finns restaurang som har öppet året runt. I Berg finns sommartid fler restauranger, fiskbod, pizzeria, värdshus, café, bageri och en året runt öppen matbutik som är ombud för Apotek, Post och Systembolaget.

Turistinformation

Turistinformation Möja turistförening driver en turistbod i Berg som har öppet under högsäsong, www.visitmoja.se, info@visitmoja.se.

Webbtips: www.visitvarmdo.se, www.varmdo.se, www.stockholmarchipelago.se, www.visitmoja.se, www.stromma.se, www.waxholmsbolaget.se, www.skargardsstiftelsen.se

MÖJA

ÖN VID HORIZONTEN

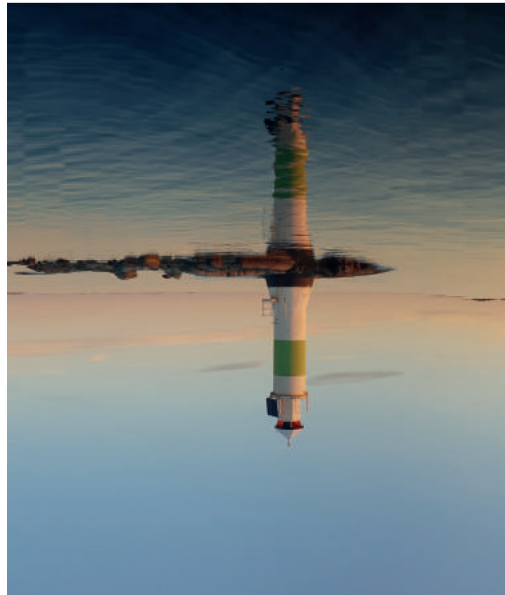

VÄRMDÖ KOMMUN

Natur
Möja är cirka 6 km lång och 4 km bred. Här finns tre insjöar. En stor del av Möjas inre består av skog och på vissa ställen finns myrmark. Djurlivet är rikt på öarna i Möjas skärgården med alla sorters sjöfågel, det finns även bl a älg, rådjur, grävling, bäver och mink. Möjas skärgården öster om Möja nyttas flitigt av båtfolk. Långa vikar och sund gör det lätt att hitta skyddade naturhamnar. På själva Möja finns gästhamnar i Långvik, Ramsmora, Löka, Kyrkviken och Möja ström.

Möja idag
Huvudöarna Möja och Södermöja har cirka 250 bostäder, men på sommaren mängdublar öns befolkning. Då sjuder ön av liv och rörelse när turister och fritidsboende njuter av sommaren. Möjaborna är mångsysslare, här finns runt 60 företag som bl a båtvarv, smickeri, affärer, hantverkare, vandrarhem och krogar. Ön har förskola, skola och postombud och både affär, restaurang och boenden har öppet året runt.

Historia
Det var troligen under vikingatiden som Möja fick bostäder befolkning. Ön nämns i Kung Valdemars seglingsbeskrivning från 1200-talet som Myghi. Möja ligger inom den del av Värmdö kommun som var den verkliga fiskeryggen och för Möjaborna var fisket den mest betydelsefulla inkomstkällan till långt in på 1980-talet. Utöver fiske har även jordgubbsoodlingen varit viktig. Den upphörde nästan helt på 1970-talet. I juli 1719 anföll den ryska flottan den svenska ostkusten i syfte att inta Stockholm. Även Möja drabbades och all bebyggelse blev nedbränd förutom det lilla kapellet i Berg. Möja fick fast ängbåtsförbindelse 1906 och livet på öarna förändrades när man inte behövde ro och segla sina produkter in till storstaden. Och välbärgade stockholmarna började nu upptäcka skärgården. Genom sina stora byar med genuin bebyggelse intar Möja en särställning i hela Stockholms skärgård.

Att se och göra
Med sina fina landsvägar är Möja en utmärkt ö att cykla på. Det finns möjlighet att ta med sin egen cykel på vissa båtturer, men cyklar finns att hyra på ön. Havet upplevs bäst i kajak som finns att hyra i Berg. Utöver naturen och de genuina skärgårdsmiljöerna i byar och hamnar finns sevärigheter såsom Hembygdsmuseet, Roland Svensson Museum, Möja kyrka, värdekas, ryssugnarna, bondgård och hantverksbod. För att uppleva skogen följer du lättas någon av öns två naturstiggar. Den norra naturstigen som går tvärs över ön, börjar vid Ramsmora, passerar Möja Björndalen naturreservat och mynnar ut vid Hamm. Den norra stigen är ca 4 km. Hela varvet Ramsmora – Hamm – Berg – Ramsmora är ca 12 km. Den södra naturstigen är ca 3 km och går i en båg som startar och slutar vid dansbanan resp. strutsstämman i Löka. I Berg finns skärgårdens enda dansbana med arrangemang hela året. Strax efter Löka, på väster sida från Berg, ligger en strutsfarm. Det finns inga anlagda badplatser i den levande skärgårdsmiljön, men flera möjligheter till bad finns det i t.ex. Långvik, Ramsmora, Löka och Berg. Vid Saltvik finns både badklippor och sandstrand. Visa hänsyn och respektera allemansrätten.

MÖJA

1. Hamn

Hamn är en av Möjas mindre byar och saknar ångbåts-brygga. Byn har ett avskilt läge på Möjas västra sida invid en naturhamn. De äldsta bostadshusen ligger i slutningen ned mot hamnen. Bebyggelsen har ett varierat utseende med en huvudsaklig karaktär från 1900-talets början. En naturstig går över ön till Rams Mora.

2. Möjaströms brygga

Brygga med reguljär båtförbindelse och västerut en sjöräddningsstation, båtvarv, bensinstation och gästhamn.

3. Södermöja brygga

Brygga med båtförbindelse, men ön Södermöja ligger åtskilt från Möja av Möjaström. Det var på Södermöja som Evert Taube skrev visan Dans på Sunnanö och det var här som Eva Liljebäck dansade i pensionatets sal. Idag drivs här vandrarhem under sommarhalvåret.

4. Berg / Kyrkviken

Brygga med båtförbindelse och Möjas största by med karaktär av en skärgårdsby från sekelskiftet 1900. Byns utveckling är tydligt avläsbar i landskapet med den täta bykärnan med inslag av 1700-talsbebyggelse. År 1630 fanns det 5 gårdar och 50 invånare här vilket gjorde byn till Värmdö kommuns största! Byn har klassiska gårdarna från 1800-talets slut samt de karaktäristiska sportstugorna från 1920–30-tal. Kyrkan uppfördes 1768 och ersatte ett äldre kapell på samma plats. Kyrkan fick sin nuvarande utformning under 1880-talet.

Dansbanan från 1940-talet med tälttak i plåt och små-spröjsade fönster är skärgårdens äldsta och ligger strax utanför Berg. Här sker aktiviteter året om. I Berg ligger även Hembygds museet med sina tre äldre byggnader: Bergstugan, Lökastugan och Sjöboden. Från vårdkasen på Vårdkasberget bakom skolan ses skärgården vida omkring. Öns skola finns i Berg norr om dansbanan. I Berg finns gästhamn med toaletter, restauranger, bageri, café, mataffär, kajakuthyrning, boende, lekplats, boulebana och turistbod.

5. Bergs brygga

Brygga med reguljär båtförbindelse.

6. Löka

Löka med sin sekelskifteskaraktär är en av Möjas bäst bevarade byar. Bostadshusen ligger tätt och ekonomibygnaderna visar på ett marginellt men ändå betydelsefullt jordbruk. Löka har sin speciella charm med de smala gångvägarna mellan husen och de stensatta vattendragen som leder genom byn. Här finns brygga med reguljär båtförbindelse och gästhamn med en fantastisk utsikt.

7. Löka ö

Löka ö är en halvö med byn Stackängen med sin sekelskifteskaraktär. Här och var finns åkerkilar kvar i landskapet som minner om det småskaliga jordbruk som en gång bedrevs.

8. Norrsundshage

By med välbevarad karaktär vid en härlig lång skyddad vik och vacker utsikt från Lenhamna.

9. Rams Mora brygga

Brygga med båtförbindelse och Roland Svensson museum samt toalett (öppen under museets öppettider). Vänthus med låneböcker och vilobänk med vy mot öppet hav.

10. Rams Mora

Rams Mora hamn 10 min promenad norrut från ångbåtsbryggan är den kanske mest karaktäristiska fiskebyn med många sjöbodas och båthus som trängs i den skyddade viken. Här finns gästhamn och fiskrestaurang. Kvarnen som varit en vattenkvarn har utnyttjat vatten från sjön Trasket som ligger strax ovanför byn och där man även har byggt en fördämning för reglering av vattenflödet. Naturstigen till Hamn via Björndalens naturreservat startar vid mellansjön.

11. Långviksnäs

På den lilla ön Drängsholmen utanför finns ett av få varv i skärgården som ännu är i drift. Under 1900-talet fick varvsnäringen ett uppsving i skärgården tack vare allt fler fritidsbåtar och båtmotorns intåg. I Långviksnäs började fiskaren Carl Westerberg att bygga båtar, som en binäring till fisket. Med tiden växte verksamheten och 1949 var varvet etablerat. Idag byggs ett fåtal specialbeställda båtar årligen.

12. Långvik

Brygga med båtförbindelse och byn Långvik ligger utefter Långvikens västra strand. Bostadshusen ligger tätt ned mot viken som kantas av sjöbodas och bryggor. På andra sidan vägen ligger huvuddelen av byns många ekonomibygnader, närmast fastvuxna i stenhällarna. Bostadshusen är från olika tidsepoker, de flesta från 1900-talets första decennium. I Långvik finns sommaröppen matbutik, bensinmack, gästhamn och skärgårdsgalleri. Mitt i byn finns ett sommaröppet café och bistro i ”spritbaronen” Jepes gamla gård och i ytterkanten av byn ligger Långviks gamla skola uppförd 1906. Vid Långviks yttre gästhamn finns en liten sandstrand i en skyddad vik omgiven av klippor.

13. Dragedets brygga

Brygga med reguljärbåtförbindelse och fritidshusområde utan landsväg.

14. Björndalens naturreservat

Ett naturreservat på norra delen av Möja med gammal urskog. Det består omväxlande av hållmarkstallskog, barr- och blandskog med mellanliggande myrmarker.

Storö-Bockö-Lökaö naturreservat (utanför karta)

Reservatet omfattar drygt 150 öar kobbar och skär öster om Möja och har mycket höga natur- och skönhetsvärden.

Granholmens naturreservat (utanför karta)

Reservatet ligger 2,5 kilometer sydöst om Möja, på nordvästra delen av Granholmen. Det består av öppna stråk av betesmark omgivna av mera skogstäckta partier med inslag av ek. Munkhamna är en utmärkt och välbesökt naturhamn.

Reservaten finns för att säkra värdefulla skärgårdsområden för allmänheten och för att skydda och bibehålla en värdefull växt- och djurvärld i den särpräglade skärgårdsnaturen.

